

نشر مرز و بوم
تهران ۱۳۹۰

سرشناسه : کوردون، آنتونی
 عنوان : نام یادآور : درس های جنگ مدرن/ آنتونی کوردون
 مترجم : حسین یگانه مقدمه و توضیحات : حسین علایی
 مشخصات ظاهری : ج ۱ : ۳۰۰، ج ۲ : ۳۰۰، ج ۳ : ۳۰۰، ج ۴ : ۳۰۰، ج ۵ : ۳۰۰، ج ۶ : ۳۰۰، ج ۷ : ۳۰۰، ج ۸ : ۳۰۰، ج ۹ : ۳۰۰، ج ۱۰ : ۳۰۰، ج ۱۱ : ۳۰۰، ج ۱۲ : ۳۰۰، ج ۱۳ : ۳۰۰، ج ۱۴ : ۳۰۰، ج ۱۵ : ۳۰۰، ج ۱۶ : ۳۰۰، ج ۱۷ : ۳۰۰، ج ۱۸ : ۳۰۰، ج ۱۹ : ۳۰۰، ج ۲۰ : ۳۰۰، ج ۲۱ : ۳۰۰، ج ۲۲ : ۳۰۰، ج ۲۳ : ۳۰۰، ج ۲۴ : ۳۰۰، ج ۲۵ : ۳۰۰، ج ۲۶ : ۳۰۰، ج ۲۷ : ۳۰۰، ج ۲۸ : ۳۰۰، ج ۲۹ : ۳۰۰، ج ۳۰ : ۳۰۰، ج ۳۱ : ۳۰۰، ج ۳۲ : ۳۰۰، ج ۳۳ : ۳۰۰، ج ۳۴ : ۳۰۰، ج ۳۵ : ۳۰۰، ج ۳۶ : ۳۰۰، ج ۳۷ : ۳۰۰، ج ۳۸ : ۳۰۰، ج ۳۹ : ۳۰۰، ج ۴۰ : ۳۰۰، ج ۴۱ : ۳۰۰، ج ۴۲ : ۳۰۰، ج ۴۳ : ۳۰۰، ج ۴۴ : ۳۰۰، ج ۴۵ : ۳۰۰، ج ۴۶ : ۳۰۰، ج ۴۷ : ۳۰۰، ج ۴۸ : ۳۰۰، ج ۴۹ : ۳۰۰، ج ۵۰ : ۳۰۰، ج ۵۱ : ۳۰۰، ج ۵۲ : ۳۰۰، ج ۵۳ : ۳۰۰، ج ۵۴ : ۳۰۰، ج ۵۵ : ۳۰۰، ج ۵۶ : ۳۰۰، ج ۵۷ : ۳۰۰، ج ۵۸ : ۳۰۰، ج ۵۹ : ۳۰۰، ج ۶۰ : ۳۰۰، ج ۶۱ : ۳۰۰، ج ۶۲ : ۳۰۰، ج ۶۳ : ۳۰۰، ج ۶۴ : ۳۰۰، ج ۶۵ : ۳۰۰، ج ۶۶ : ۳۰۰، ج ۶۷ : ۳۰۰، ج ۶۸ : ۳۰۰، ج ۶۹ : ۳۰۰، ج ۷۰ : ۳۰۰، ج ۷۱ : ۳۰۰، ج ۷۲ : ۳۰۰، ج ۷۳ : ۳۰۰، ج ۷۴ : ۳۰۰، ج ۷۵ : ۳۰۰، ج ۷۶ : ۳۰۰، ج ۷۷ : ۳۰۰، ج ۷۸ : ۳۰۰، ج ۷۹ : ۳۰۰، ج ۸۰ : ۳۰۰، ج ۸۱ : ۳۰۰، ج ۸۲ : ۳۰۰، ج ۸۳ : ۳۰۰، ج ۸۴ : ۳۰۰، ج ۸۵ : ۳۰۰، ج ۸۶ : ۳۰۰، ج ۸۷ : ۳۰۰، ج ۸۸ : ۳۰۰، ج ۸۹ : ۳۰۰، ج ۹۰ : ۳۰۰، ج ۹۱ : ۳۰۰، ج ۹۲ : ۳۰۰، ج ۹۳ : ۳۰۰، ج ۹۴ : ۳۰۰، ج ۹۵ : ۳۰۰، ج ۹۶ : ۳۰۰، ج ۹۷ : ۳۰۰، ج ۹۸ : ۳۰۰، ج ۹۹ : ۳۰۰، ج ۱۰۰ : ۳۰۰، ج ۱۰۱ : ۳۰۰، ج ۱۰۲ : ۳۰۰، ج ۱۰۳ : ۳۰۰، ج ۱۰۴ : ۳۰۰، ج ۱۰۵ : ۳۰۰، ج ۱۰۶ : ۳۰۰، ج ۱۰۷ : ۳۰۰، ج ۱۰۸ : ۳۰۰، ج ۱۰۹ : ۳۰۰، ج ۱۱۰ : ۳۰۰، ج ۱۱۱ : ۳۰۰، ج ۱۱۲ : ۳۰۰، ج ۱۱۳ : ۳۰۰، ج ۱۱۴ : ۳۰۰، ج ۱۱۵ : ۳۰۰، ج ۱۱۶ : ۳۰۰، ج ۱۱۷ : ۳۰۰، ج ۱۱۸ : ۳۰۰، ج ۱۱۹ : ۳۰۰، ج ۱۲۰ : ۳۰۰، ج ۱۲۱ : ۳۰۰، ج ۱۲۲ : ۳۰۰، ج ۱۲۳ : ۳۰۰، ج ۱۲۴ : ۳۰۰، ج ۱۲۵ : ۳۰۰، ج ۱۲۶ : ۳۰۰، ج ۱۲۷ : ۳۰۰، ج ۱۲۸ : ۳۰۰، ج ۱۲۹ : ۳۰۰، ج ۱۳۰ : ۳۰۰، ج ۱۳۱ : ۳۰۰، ج ۱۳۲ : ۳۰۰، ج ۱۳۳ : ۳۰۰، ج ۱۳۴ : ۳۰۰، ج ۱۳۵ : ۳۰۰، ج ۱۳۶ : ۳۰۰، ج ۱۳۷ : ۳۰۰، ج ۱۳۸ : ۳۰۰، ج ۱۳۹ : ۳۰۰، ج ۱۴۰ : ۳۰۰، ج ۱۴۱ : ۳۰۰، ج ۱۴۲ : ۳۰۰، ج ۱۴۳ : ۳۰۰، ج ۱۴۴ : ۳۰۰، ج ۱۴۵ : ۳۰۰، ج ۱۴۶ : ۳۰۰، ج ۱۴۷ : ۳۰۰، ج ۱۴۸ : ۳۰۰، ج ۱۴۹ : ۳۰۰، ج ۱۵۰ : ۳۰۰، ج ۱۵۱ : ۳۰۰، ج ۱۵۲ : ۳۰۰، ج ۱۵۳ : ۳۰۰، ج ۱۵۴ : ۳۰۰، ج ۱۵۵ : ۳۰۰، ج ۱۵۶ : ۳۰۰، ج ۱۵۷ : ۳۰۰، ج ۱۵۸ : ۳۰۰، ج ۱۵۹ : ۳۰۰، ج ۱۶۰ : ۳۰۰، ج ۱۶۱ : ۳۰۰، ج ۱۶۲ : ۳۰۰، ج ۱۶۳ : ۳۰۰، ج ۱۶۴ : ۳۰۰، ج ۱۶۵ : ۳۰۰، ج ۱۶۶ : ۳۰۰، ج ۱۶۷ : ۳۰۰، ج ۱۶۸ : ۳۰۰، ج ۱۶۹ : ۳۰۰، ج ۱۷۰ : ۳۰۰، ج ۱۷۱ : ۳۰۰، ج ۱۷۲ : ۳۰۰، ج ۱۷۳ : ۳۰۰، ج ۱۷۴ : ۳۰۰، ج ۱۷۵ : ۳۰۰، ج ۱۷۶ : ۳۰۰، ج ۱۷۷ : ۳۰۰، ج ۱۷۸ : ۳۰۰، ج ۱۷۹ : ۳۰۰، ج ۱۸۰ : ۳۰۰، ج ۱۸۱ : ۳۰۰، ج ۱۸۲ : ۳۰۰، ج ۱۸۳ : ۳۰۰، ج ۱۸۴ : ۳۰۰، ج ۱۸۵ : ۳۰۰، ج ۱۸۶ : ۳۰۰، ج ۱۸۷ : ۳۰۰، ج ۱۸۸ : ۳۰۰، ج ۱۸۹ : ۳۰۰، ج ۱۹۰ : ۳۰۰، ج ۱۹۱ : ۳۰۰، ج ۱۹۲ : ۳۰۰، ج ۱۹۳ : ۳۰۰، ج ۱۹۴ : ۳۰۰، ج ۱۹۵ : ۳۰۰، ج ۱۹۶ : ۳۰۰، ج ۱۹۷ : ۳۰۰، ج ۱۹۸ : ۳۰۰، ج ۱۹۹ : ۳۰۰، ج ۲۰۰ : ۳۰۰، ج ۲۰۱ : ۳۰۰، ج ۲۰۲ : ۳۰۰، ج ۲۰۳ : ۳۰۰، ج ۲۰۴ : ۳۰۰، ج ۲۰۵ : ۳۰۰، ج ۲۰۶ : ۳۰۰، ج ۲۰۷ : ۳۰۰، ج ۲۰۸ : ۳۰۰، ج ۲۰۹ : ۳۰۰، ج ۲۱۰ : ۳۰۰، ج ۲۱۱ : ۳۰۰، ج ۲۱۲ : ۳۰۰، ج ۲۱۳ : ۳۰۰، ج ۲۱۴ : ۳۰۰، ج ۲۱۵ : ۳۰۰، ج ۲۱۶ : ۳۰۰، ج ۲۱۷ : ۳۰۰، ج ۲۱۸ : ۳۰۰، ج ۲۱۹ : ۳۰۰، ج ۲۲۰ : ۳۰۰، ج ۲۲۱ : ۳۰۰، ج ۲۲۲ : ۳۰۰، ج ۲۲۳ : ۳۰۰، ج ۲۲۴ : ۳۰۰، ج ۲۲۵ : ۳۰۰، ج ۲۲۶ : ۳۰۰، ج ۲۲۷ : ۳۰۰، ج ۲۲۸ : ۳۰۰، ج ۲۲۹ : ۳۰۰، ج ۲۳۰ : ۳۰۰، ج ۲۳۱ : ۳۰۰، ج ۲۳۲ : ۳۰۰، ج ۲۳۳ : ۳۰۰، ج ۲۳۴ : ۳۰۰، ج ۲۳۵ : ۳۰۰، ج ۲۳۶ : ۳۰۰، ج ۲۳۷ : ۳۰۰، ج ۲۳۸ : ۳۰۰، ج ۲۳۹ : ۳۰۰، ج ۲۴۰ : ۳۰۰، ج ۲۴۱ : ۳۰۰، ج ۲۴۲ : ۳۰۰، ج ۲۴۳ : ۳۰۰، ج ۲۴۴ : ۳۰۰، ج ۲۴۵ : ۳۰۰، ج ۲۴۶ : ۳۰۰، ج ۲۴۷ : ۳۰۰، ج ۲۴۸ : ۳۰۰، ج ۲۴۹ : ۳۰۰، ج ۲۵۰ :

THE LESSONS OF MODERN WAR
VOLUME II
THE IRAN-IRAQ WAR

Anthony H. Cordesman & Abraham R. Wagner
Westview Press Boulder & San Francisco
1990

درس‌های جنگ مدرن
جنگ ایران و عراق - جلد دوم

نشر مرز و بوم

نویسندگان: آنتونی کوردزمن، ابراهام واگنر

مترجم: حسین یکتا

ناظر ترجمه: عبدالمجید حیدری

مقدمه و توضیحات: دکتر حسین علایی

ویراستار: گودرز نوروزی

طراح جلد: مهدی باقری

چاپ: عقیلی

چاپ اول: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۷۵۷-۰-۳

کلیه حقوق متعلق به نشر مرز و بوم است.

نشر مرز و بوم، تلفن: ۶۶۴۹۷۲۲۷

فهرست مطالب

۱۵	پیش‌گفتار
۱۹	مقدمه‌ی ترجمه‌ی فارسی

فصل اول

مقدمه‌ی نویسنده

(۵۱ - ۳۷)

۴۰	خسارت‌ها و شدت جنگ
۴۴	تأثیرات راهبردی جنگ
۴۸	بین‌المللی شدن جنگ
۵۱	بی‌نوشت‌های فصل اول

فصل دوم

زمینه‌های جنگ ایران و عراق

(۱۰۷ - ۵۳)

۵۵	پیش‌درآمد تجاوز عراق به ایران
۵۶	رقابت اعراب و فارس‌ها
۶۲	اختلافات مذهبی ایران و عراق
۶۵	مناقشات مرزی ایران و عراق
۷۷	رقابت برای گسترش نفوذ منطقه‌یی
۸۰	برخوردهایی که به جنگ انجامید
۹۴	دلایل عراق برای حمله به ایران
۹۵	اهداف عراق در جنگ
۹۸	اهداف ایران در جنگ
۱۰۴	بی‌نوشت‌های فصل دوم

فصل سوم

عوامل تأثیرگذار بر روند جنگ ایران و عراق

(۱۶۶ - ۱۰۹)

۱۱۱	نقاط قوت و ضعف هریک از دو کشور
۱۱۱	نقاط قوت و ضعف ایران
۱۱۴	نقاط قوت و ضعف عراق
۱۱۹	تأثیر نظام‌های اقتصادی
۱۲۲	نقش واردات سلاح و انتقال فناوری در جنگ
۱۳۰	نقش نیروی انسانی و جمعیت در جنگ
۱۳۴	تغییر در ساختار و استعداد نیروهای نظامی ایران و عراق
۱۴۴	سیر تحول در نیروهای نظامی ایران
۱۵۴	سیر تحول در ارتش عراق
۱۵۹	زمین منطقه‌ای عملیات
۱۶۵	پی‌نوشت‌های فصل سوم

فصل چهارم

مقطع اول: تجاوز عراق به ایران، ۱۹۸۰ [۱۳۵۹ش]

(۱۶۷ - ۱۲۴)

۱۷۰	مراحل اصلی درگیری
۱۷۱	مرحله اول: تجاوز عراق به ایران
۱۷۲	طرح تهاجم عراق
۱۷۸	حمله هوایی عراق به ایران
۱۸۴	تجاوز زمینی عراق به ایران
۱۸۹	ناتوانی اولیه ایران در سازمان‌دهی مقاومت مؤثر
۱۹۲	ناتوانی عراق در بهره‌برداری از موفقیت اولیه
۱۹۴	آغاز جنگ نفت
۱۹۸	نبرد خرمشهر: تجاوز عراق به تدریج رنگ می‌بازد
۲۰۷	جنگ هوایی در بقیه سال ۱۹۸۰
۲۱۴	نبرد دریایی در سال ۱۹۸۰
۲۱۶	نقش قدرت‌های خارجی در جنگ
۲۲۲	پی‌نوشت‌های فصل چهارم

فصل پنجم

مقطع دوم: آزادسازی مناطق اشغالی ایران، ۱۹۸۲ - ۱۹۸۱ [۱۳۶۰-۶۱ش]

(۲۹۳ - ۲۲۵)

۲۲۷	وضعیت جنگ در آغاز سال ۱۹۸۱
۲۳۳	شکست نخستین ضد حملات ایران
۲۴۰	نبرد زمینی از فوریه تا سپتامبر ۱۹۸۱ (بهمن تا آذر ۱۳۶۰ش)
۲۴۴	کارایی محدود نیروی هوایی در سال ۱۹۸۱
۲۴۶	شرایط زمینه‌ساز ضد حمله‌های جدید ایران
۲۵۱	آغاز ضد حمله‌های موفقیت‌آمیز ایران
۲۵۲	۱. عملیات تا من‌الاسمه
۲۵۷	۲. عملیات طریق‌القدس
۲۵۸	۳. عملیات مطلع‌الفجر
۲۵۹	سایر تحولات سال ۱۹۸۱
۲۶۲	شکست ضد حمله‌های عراق و عملیات‌های جدید ایران برای آزادسازی خوزستان و خرمشهر
۲۶۵	عملیات فتح‌المبین در شمال خوزستان
۲۷۱	قطع بخش اعظم صادرات نفت عراق از طریق سوئده
۲۷۵	آزادی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس
۲۸۴	پایان مقطع دوم جنگ
۲۹۰	اوضاع در خارج از ایران و عراق
۲۹۱	پی‌نوشت‌های فصل پنجم

فصل ششم

مقطع سوم: تجاوز ایران به عراق

ژوئن ۱۹۸۲ تا مارس ۱۹۸۴ [خرداد ۱۳۶۱ تا اسفند ۱۳۶۱ش]

(۳۶۷ - ۲۹۵)

۲۹۷	اولین عملیات‌های بزرگ ایران علیه عراق
۲۹۸	وضعیت نیروهای ایران و عراق در آغاز تهاجم ایران به خاک عراق
۳۰۴	عملیات رمضان علیه بصره
۳۱۰	حملات ایران در پاییز ۱۹۸۲ [۱۳۶۱ش]
۳۱۵	تأثیر فروش تسلیحات و تحولات جدید در قدرت هوایی عراق
۳۲۱	ادامه‌ی تلاش ایران برای ورود به خاک عراق در اوایل سال ۱۹۸۳
۳۲۸	ادامه‌ی حملات ایران به کردها و عملیات والفجر ۲
۳۳۱	عملیات والفجر ۳ در نزدیکی مهران
۳۳۵	از سرگیری جنگ در خلیج فارس

- ۳۳۷ تهدیدات عراق در خصوص توقف صادرات نفت ایران
- ۳۴۰ محدودیت تهدیدات و افزایش تدریجی شدت و وسعت میدان جنگ
- ۳۴۲ تأثیر تهدیدات عراق در گسترش جنگ
- ۳۴۳ اجرای عملیات والفجر ۴ در نزدیکی پنجوین
- ۳۵۰ عملیات‌های والفجر ۵ و والفجر ۶ و عملیات خیبر در سال ۱۹۸۴
- ۳۵۸ رهبران ایران و نتایج عملیات خیبر
- ۳۶۱ جنگ شش‌ماهه و اقتصادی
- ۳۶۳ پی‌نوشت‌های فصل ششم

فصل هفتم

مقطع چهارم: جنگ فرسایشی و جنگ در خلیج (فارسی)

آوریل ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۶ (فروردین ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۵ ش)

(۳۶۹ - ۴۱۸)

- ۳۷۱ آغاز جنگ فرسایشی
- ۳۷۳ جنگ هوایی و جنگ نفت‌کش‌ها
- ۳۸۴ تمایل ایران به آغاز جنگ فرسایشی
- ۳۸۶ غرور عراق
- ۳۸۸ حملات سنجیده‌تر ایران در سال ۱۹۸۵
- ۳۹۶ جنگ هوایی و جنگ نفت‌کش‌ها در سال ۱۹۸۵
- ۴۰۰ ادامه‌ی جنگ زمینی در سال ۱۹۸۵
- ۴۰۴ تشدید مجدد جنگ هوایی عراق
- ۴۱۴ پی‌نوشت‌های فصل هفتم

فصل هشتم

مقطع پنجم: حملات نهایی ایران

۱۹۸۷-۱۹۸۶ (۱۳۶۶-۱۳۶۴ ش)

(۴۱۹ - ۵۱۹)

- ۴۲۱ تدارک ایران برای "حمله‌ی نهایی" جدید
- ۴۲۴ عملیات والفجر ۸: تصرف فاو
- ۴۲۴ عملیات والفجر ۹: ادامه‌ی نبرد در شمال کردستان
- ۴۳۶ بن‌بست در جنوب و حملات جدید هوایی
- ۴۳۹ عملیات کربلای ۱ و نبرد مهران
- ۴۴۲ بازگشت عراق به جنگ هوایی و جنگ نفت‌کش‌ها
- ۴۴۷ تغییر در نیروها و واردات سلاح ایران

فهرست نقشه‌ها

- نقشه‌ی ۱-۳: نقشه‌ی ایران و عراق ۱۶۰
- نقشه‌ی ۴-: آرایش یگان‌های نظامی ایران و عراق در جریان تجاوز عراق ۱۸۷
- نقشه‌ی ۱-۵: حداکثر مناطق اشغال شده به‌وسیله‌ی ارتش عراق در جنگ ایران و عراق ۲۴۱
- نقشه‌ی ۱-۵: بازپس‌گیری خوزستان به دست نیروهای ایران ۲۶۹
- نقشه‌ی ۳-۵: مسیرهای آسیب‌پذیر عبور نفت عراق ۲۷۳
- نقشه‌ی ۱-۶: حملات ایرانی‌ها در سال ۱۹۸۲ ۲۹۹
- نقشه‌ی ۲-۶: اولین عملیات ایرانی‌ها در سال ۱۹۸۳ ۳۲۳
- نقشه‌ی ۴-۶: نقاط بازپس‌گیری آسیب‌پذیر ایران در جنگ نفت‌کش‌ها ۳۳۹

۴۵۱	عملیات‌های کربلای ۲ و کربلای ۳
۴۵۵	افزایش حملات هوایی عراق و کاهش نبردهای زمینی
۴۵۹	رسوایی تسلیحاتی ایران - کنترا
۴۶۹	تأثیر فزاینده‌ی قدرت هوایی عراق
۴۷۵	عملیات کربلای ۴ ایران
۴۸۱	حمله‌ی نهایی ایران به بصره
۴۹۴	بصره و جنگ شهرها
۴۹۸	عملیات کربلای ۶: حملات جدید ایران در شمال
۴۹۹	عملیات‌های فتح ۴، کربلای ۷، کربلای ۸ و کربلای ۹
۵۰۹	پی‌نوشت‌های فصل
۵۲۱	نمایه (فهرست راه‌ما)

فهرست جدول‌ها و نمودارها

۴۲	جدول ۱-۱: برآورد هزینه‌های جنگ ایران و عراق ۸۸-۱۹۸۰
۴۳	نمودار ۱-۱: برآورد هزینه‌ی کلی جنگ خلیج فارس برای ایران و عراق از سال ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸
۴۵	نمودار ۱-۲: ذخایر نفتی اثبات‌شده‌ی جهان و خلیج فارس در سال ۱۹۸۴
۴۶	جدول ۱-۲: ذخایر نفت جهان
۱۲۰	جدول ۳-۱: هزینه‌های نظامی ایران و عراق در سال‌های ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۸
۱۲۵	جدول ۳-۲: دسترسی ایران و عراق به منابع تسلیحاتی خارجی در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۷
۱۲۹	جدول ۳-۳: دسترسی ایران و عراق به منابع تسلیحاتی خارجی در سال‌های ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۸
۱۳۲	جدول ۳-۴: نیروی نظامی ایران و عراق
۱۳۵	جدول ۳-۵: روند افزایش نیروهای نظامی ایران و عراق از سال ۱۹۷۴ تا ۱۹۸۰
۱۹۴	جدول ۴-۱: میانگین تولید نفت روزانه برحسب هزار بشکه در روز
۳۲۶	نمودار ۶-۳: فروش‌های عمده‌ی تسلیحاتی به کشورهای خلیج فارس از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۳
۳۲۷	جدول ۶-۱: تأثیر واردات سلاح بر جنگ ایران و عراق
۳۷۴	جدول ۷-۱: روند افزایش نیروهای نظامی ایران و عراق از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۵
۳۷۸	جدول ۷-۲: تولید نفت ایران و عراق؛ میانگین روزانه به میلیون بشکه

پیش‌گفتار

از ویژگی‌های عصر جدید گستردگی، شنوری و تنوع اطلاعات است که آن را یکی از الزامات عصر جهانی شدن می‌داند. شنوری اطلاعات و پیدایش اطلاعات جدید، سازه‌های تحلیلی و حتی گفتمانی کنونی را به چالش می‌کشند و با درنوردیدن مرزها، دیگر هیچ قرائتی را به رسمیت نمی‌شناسند. اسرار و اطلاعات فروخته‌ی محلی، ملی و فراملی، یکی پس از دیگری سر برآورده و تحلیل‌های سنتی، یک‌جانبه و رسمی درباره‌ی یک حادثه را، حتی اگر به تاریخ پیوسته باشند، به بازنگری راضی دارند.

گذر زمان و بهره‌گیری فزاینده از فناوری‌های نوین نیز تغییر و دگرگونی در روایت‌های تاریخی را سرعت بخشیده و بارخوانی تاریخ را به امری الزام‌آور تبدیل کرده است. اکنون در دورانی به سر می‌بریم که در آن فراروایت‌ها رنگ باخته و بسیاری از تحلیل‌ها و برداشت‌های تثبیت شده درباره‌ی حوادث تاریخی به تجدید نظر دچار شده‌اند. گرایش به درک و شناخت جدید از پدیده‌های تاریخی و تمایل به سوی فرهنگ و باورهای دینی، شرایطی را رقم زده است که در آن باید به دیدگاه‌ها و تحلیل‌های جدید، یا بهتر بگوییم به دیدگاه‌ها و تحلیل‌های متضاد، متغایر و متعارض توجه کنیم و از آن‌ها برای رسیدن به درک و باورهای هویت‌ساز بهره ببریم. مراجعه به آرا و نظریات دیگران درباره‌ی تحولات تاریخی، حداقل این مزیت را دارد که در آن، دیدگاه‌ها و نظریات خودی صیقل خورده و ضعف‌ها و کاستی‌های آن روشن و برطرف می‌شود.

جنگ عراق علیه ایران از جمله حوادث تاریخی است که در سطح ملی ایران، سطح ملی عراق و سطوح منطقه‌یی و بین‌المللی تأثیراتی شگرف به جای گذاشته است. اگر مفروض یا حتی متغیر مستقل جنگ هشت ساله‌ی عراق و ایران را انقلاب اسلامی بدانیم، ابعاد این تأثیر بنیادین و هویت‌ساز بیش‌تر نمایان خواهد شد. تحولاتی مانند سقوط نظام بعثی عراق و دیکتاتوری همچون صدام، فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ورود به آستانه‌ی نوسازی نظام‌های سیاسی منطقه، شروع دور جدیدی از مبارزات مردم فلسطین علیه حکومت صهیونیستی، رشد و گسترش بنیادگرایی مذهبی و ... را اگر نگوئیم به‌طور مستقیم تحت تأثیر جنگ ایران و عراق بوده‌اند، به جرئت می‌توان گفت که از پیامدهای این تحول بزرگ هستند. بنابراین فرهنگ‌سازی و تلاش برای غنی‌سازی ادبیات حوزی مطالعات جنگ ایران و عراق از جمله اهداف کلانی است که پرداختن به آن، برای زمینه‌سازی و دستیابی به هویت و منافع ملی، کاملاً ضرورت دارد. بر این اساس، شر مرز و بوم درصدد برآمد تا آثاری را در زمینه جنگ ایران و عراق منتشر کند. آثاری که هم از نظر جامعیت تحلیل و هم از نظر اطلاعات مندرج در آن‌ها چندان مورد تأیید مراکز مطالعاتی و تحقیقاتی داخل کشور نیستند، اما دارای قوت‌هایی هستند که می‌توانند نگرش کارشناسان و تحلیل‌گران داخلی را عمق و وسعت ببخشند. این اقدام را با اهداف زیر می‌توان کاملاً موجه، منطقی و ضروری دانست:

۱. آشنایی با دیدگاه‌ها و نظریات دیگران درباره‌ی جنگ ایران و عراق.
۲. شناخت قوت‌ها و ضعف‌های تحلیل‌های جنگ ایران و عراق.
۳. آگاهی از میزان صحت اطلاعات و اخبار منتشر شده درباره‌ی این جنگ و در صورت نیاز اصلاح آن‌ها.
۴. اطلاع از توانمندی تحلیل‌گران خارجی در خصوص تحلیل رویدادهای ایران و در نتیجه سنجش تحلیل رویدادهای دیگر.
۵. عمق و وسعت بخشیدن به تحلیل‌های داخلی درباره‌ی جنگ ایران و عراق.
۶. پاسخ به شبهات و ابهاماتی که تحلیل‌گران خارجی درباره‌ی جنگ ایران و عراق بیان می‌کنند.

خود در این جنگ، مطمئن بود. صدام برای به چنگ آوردن غنایمی اندک به ایران حمله نکرد، بلکه او برای توسعه‌ی قدرت و قلمرو حاکمیت حزب بعث و ثبت یک پیروزی تاریخی برای خود، راه جنگ با ایران را برگزید. هدف او تنبیه ملت ایران بود که با نهضت اسلامی خویش، حاکمیت دیکتاتورها را به چالش کشیده بود.

در جنگی که آخر شهریورماه سال ۱۳۵۹ در ایران رخ داد، ممکن بود یک بار دیگر سرافکندگی و شرمساری برای ایرانیان تکرار شود و موجب حقارت و خود کم بینی آنان گردد. ولی این گونه نشد. دولت بعثی عراق و حامیان قدرتمند او هدفشان فقط این نبود که با تصرف بخش‌هایی از سرزمین ایران، کشور را از آنچه هست، قدری کوچک‌تر کنند و بر سرزمین خود اندکی بیفزایند، بلکه هدف دیگر این بود که ملت ایران را با تحمیل احساس حقارت بر آنان، سر جای خود بنشانند. آن‌ها می‌خواستند مردمی را که با تمسک به قرآن مجید و اندیشه‌ی اسلامی امام خمینی به خود جرئت داده بودند تا در مقابل امپراتوری عظیم استکبار جهانی قیام کند و بر خلاف همه‌ی عرف‌های بین‌المللی، یک حکومت مردمی را بر مبنای تفکر اسلامی بر سر کار آورده بودند و به هیچ قدرتی در دنیا باج نمی‌دادند، تنبیه و ادب کنند.

حال، بر همگان روشن است که حکومت بعثی عراق نه تنها در این جنگ به پیروزی و موفقیت نرسید، بلکه حاصل این جنگ، موجب سرنگونی صدام حسین، از هم پاشیدگی ارتش بعثی، فروپاشی حکومت بعثی عراق و تغییر نظام حاکمیتی در این کشور گردید. بنابراین، جنگ تحمیلی جز خسارت و خسران و شکست برای دشمن نبود حاصلی نداشت، اما سرشار از سربلندی و افتخار برای ملت ایران بود.

اما چرا این گونه شد؟ مشخص است که اگر امام خمینی محکم نمی‌ایستاد و مردم را تشویق به ایستادگی و مقاومت نمی‌کرد؛ اگر رزمندگان داوطلبانه به جبهه‌های جنگ نمی‌شتافتند؛ اگر مردم برای دفاع همه‌جانبه،

نیروها، استعداد و امکانات خود را بسیج نمی‌کردند؛ اگر نیروهای مسلح برای جهاد در راه خدا آماده نمی‌شدند و اگر مسئولان و سردمداران کشور با اخلاص در راه مقابله با دشمن قدم نمی‌گذاشتند؛ حاصل این جنگ، چیزی جز آنچه شده است، می‌شد. ملت ایران نشان داد که اگر احاد مختلف مردم حول محور ایمان به خدا و عمل صالح جمع شوند، معجزات نشدنی یکی پس از دیگری اتفاق خواهد افتاد. در این جنگ، همه باور کردند که جنگ زدن به ریسمان الهی چه قدرت و نیرویی می‌آفریند. آن‌ها در واقع به آیهی "وَالْمُتَّصِلُونَ بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا" (آل عمران: ۱۰۳) عمل کردند.

بدیهی است که اراده‌ی خداوند به نفع یک ملت، بستگی به اراده‌ی آن ملت دارد: "إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِيَهُ حَتَّىٰ يَغْيُرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ" (رعد: ۱۱).

عمل به این آیات، اساس عزت و استقلال و اتکا به نفس و باور کردن توانایی‌های ملی را در مردم ایران افزود. این نوع نگرش به سرنوشت، باعث شد تا به جای منتظر بودن و انتظار رخ دادن معجزه، اکثر مردم کمر همت ببندند و با جدیت وارد میدان کارزار با نوا می‌هجوم شوند. اندیشه‌ی اسلامی رزمندگان، ایمان و صفا و اخلاص و همدکاری و شجاعت را در جبهه‌های جنگ متبلور ساخت و قدرت جنگیدن با سلاح‌ها و مهمات اندک را در رزمندگان پدید آورد.

به هر حال، جنگ تحمیلی بی شک یکی از بزرگ‌ترین وقایع تاریخ معاصر ایران است که به لحاظ ماهیت و کیفیت مقاومت ملت ایران و حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان اسلام، یک رویداد کم نظیر در تاریخ ایران به حساب می‌آید. در این جنگ گسترده و خونین، مردم ایران نه تنها ساکت و بی‌اعتنا نبودند، بلکه در کنار نیروهای مسلح با ارتش دشمن متجاوز جنگیدند و خود، یکی از ارکان اصلی قدرت رزمی ایران شدند.

روشن است که تحلیل این رویداد عظیم، نیاز به بررسی جوانب گوناگون وقایع آن از ابعاد مختلف دارد. بعد نظامی جنگ و عملیات‌های ارتش بعثی و

۷. جلوگیری از تحریف تاریخ جنگ هشت ساله‌ی ایران و عراق.

۸. شناخت ضعف‌ها و قوت‌های خودی از نگاه دیگران.

نشر مرز و بوم کار خود را با ترجمه‌ی آثاری آغاز کرده است که کارشناسان و تحلیل‌گران خارجی درباره‌ی جنگ ایران و عراق نوشته‌اند. ناشر با اذعان به این نکته که این‌گونه کتاب‌ها به قلم کسانی به نگارش درآمده است که از عرصه‌ی جنگ و تحولات داخلی دو کشور یا حداقل ایران، دور بوده و دسترسی آنان به اطلاعات دقیق و موثق جنگ مشکل بوده است، قضاوت درباره‌ی این آثار را به خوانندگان محترم واگذار می‌کند.

گفتنی است که کارشناسان خارجی در بررسی جنگ ایران و عراق اهداف مختلفی را دنبال می‌کنند: بهره‌گیری از نتایج و درس‌های این جنگ برای استفاده در جنگ‌ها و بحران‌های آینده؛ آگاهی از چگونگی عملکرد تجهیزات، تسلیحات و مهمات به کار رفته، برای رفع کاستی‌های آن‌ها یا استفاده‌ی بهینه از آن‌ها؛ بررسی علل موفقیت‌ها و شکست‌های دو طرف درگیر برای بهره‌گیری از آن؛ تجزیه و تحلیل علل ناکامی عراق با وجود پشتیبانی همه‌جانبه‌ی همه‌ی قدرت‌های بزرگ از این کشور؛ بررسی دلایل تسلیم نشدن جمهوری اسلامی ایران با وجود قرارگرفتن زیر شدیدترین فشارهای نظامی، سیاسی، اقتصادی، تبلیغاتی و روانی؛ استفاده‌ی تبلیغاتی یا توجیه کردن حمایت از عراق در دوران جنگ؛ و ...

از این کارشناسان و نویسندگان هر چند عده‌یی به دلیل دریافت اطلاعات ناقص، نادرست یا غلط، یا به دلیل وابستگی به دولت‌های حامی حکومت عراق، یا ... به بی‌راهه رفته‌اند یا به تحریف دچار شده‌اند، اما در مجموع این آثار برای محققان ژرف‌اندیش مفید و قابل بهره‌برداری است. به خصوص برای کسانی که از نزدیک در صحنه‌های نظامی یا عرصه‌های سیاسی این واقعه‌ی بزرگ حاضر بوده‌اند یا مسئولیتی در آن داشته‌اند، ضروری است که دیدگاه و قضاوت دیگران را در این باره بدانند و از نکاتی که از نظر آن‌ها پنهان مانده است، بهره ببرند.

کتاب حاضر جلد اول از ترجمه‌ی کتاب

است. متن انگلیسی کتاب پانزده فصل دارد که ترجمه‌ی آن در دو جلد منتشر خواهد شد.

محققان و علاقه‌مندان عزیز در مطالعه‌ی کتاب به چند نکته دقت فرمایند:

۱. به‌طور کلی مطالب هر کتاب بیان دیدگاه‌های نویسنده‌ی آن کتاب است و حتی در کتاب‌هایی نیز که صرفاً به درج رخداد‌های یک حادثه یا واقعه پرداخت شده است، نمی‌توان مطالب آن و چگونگی تنظیم مطالب را عاری از دخالت دیدگاه‌های مؤلف دانست؛ به خصوص در کتاب حاضر که اخبار و اطلاعات با تفسیر و تحلیل توأم است.

۲. با توجه به مغایرت برخی مطالب کتاب با واقعیات، برخی موارد در پانوشت‌ها توضیح داده شده یا به اطلاعات صحیح یا دقیق‌تر اشاره شده است. زحمت اصلی این توضیحات را جناب آقای دکتر حسین علایی کشیده‌اند. گفتنی است که توضیح همه‌ی مغایرت‌ها و مراد غیرواقعی میسر نیست.

۳. نویسندگان کتاب ظاهراً ادعای بی‌طرفی نکرده‌اند و جانب‌داری آن‌ها از طرف‌های مقابل ایران به خصوص آمریکا، غرب و عراق در موارد متعددی آشکار است. مثلاً در صفحه ۲۷۲ کتاب آمده است: «خوش‌بختانه متحدان عرب عراق کمک‌های بیش‌تری در اختیار این کشور گذاشتند».

۴. به دلیل کیفیت پایین نمودارها و نقشه‌ها در کتاب اصلی، همه‌ی نمودارها و نقشه‌ها مطابق نسخه‌ی اصلی کتاب بازسازی و ترجمه شده و در این کتاب آمده است. البته اطلاعات موجود در این نمودارها و نقشه‌ها برابر است با آنچه در نسخه‌ی اصلی آمده و نادرست بودن احتمالی برخی از این اطلاعات، مثلاً دقیق نبودن نام‌گذاری برخی نقاط جغرافیایی یا آمارهای ارائه شده، مربوط به نویسندگان کتاب است.

در آخر از همه‌ی کسانی که در مراحل مختلف ترجمه، نظارت، اصلاح و ویرایش و نیز در مراحل مختلف آماده‌سازی و تولید کتاب همکاری کرده‌اند سپاس‌گزاری و تشکر می‌شود.

نشر مرز و بوم

پاییز ۱۳۸۹

چرا در آن جنگ، مسئولان و حاکمان کشور نتوانستند با بهره‌گیری از هویت ملی ایرانیان و با استفاده از اندیشه‌ی اسلامی که در فرهنگ این ملت جاری بود، عزم ملی را به میدان آورند و قوای دشمن را از سرزمین‌های ایران بیرون ببرند؟

باید گفت تاریخ ایران همواره با تهاجمات گوناگون و جنگ‌های مختلف مواجه بوده است. از حملات مغول‌ها و جنایت‌های چنگیزخان گرفته تا اشغال ایران در جریان جنگ جهانی دوم؛ همه خسارت‌های بزرگی بوده که ملت ایران آن‌ها را به خود دیده است. بنابراین، جنگ، یکی از محتمل‌ترین و محیط‌ترین وقایع و حوادث برای هر کشور و برای یک ملت است. مردم ایران در دوران معاصر با تمام وجودشان و با گوشت و پوست و استخوان و ادراک‌شان جنگ گسترده‌ی را که حکومت صدام آغاز کرد، احساس کردند. اما آنان با هدایت یک انسان الهی، این تهدید و خسارت عظیم را به یک فرصت بزرگ و یک سرمایه‌ی گران‌قدر برای درس‌آموزی و توسعه‌ی قدرت مقاومت خویش تبدیل کردند. گرچه دفاع در برابر تهاجم دشمن و تسلیم نشدن در برابر خواسته‌های وی، عزیزان بسیاری را از ملت ایران گرفت و ویرانی‌ها و خسارات فراوانی بر کشور تحمیل کرد و سرمایه‌های مهمی را از مجرای سازندگی کشور به سوی بازسازی ویرانه‌های جنگ کشاند، اما با این همه، شکوه روح آزادگی و مقاومت و سلحشوری مردم ایران را نمایاند و عزم و اراده‌ی ملی یگانه‌ی را به صحنه کشاند و توانست سرمایه‌ی هنگفت را برای آینده‌ی این ملت ذخیره سازد و احساس عظمت و اعتبار و سربلندی و علو روحی را برای آنان به ارمغان آورد.

اگر مردم به مقاومت و دفاع از کشور و آرمان‌های خود برنمی‌خاستند؛ اگر نیروهای مسلح به دنبال بازآفرینی عزت خود نبودند؛ اگر امام امت، ملت ایران را به گونه‌ی همه‌جانبه بسیج نمی‌کرد؛ اگر خانواده‌های شهدا و رزمندگان، شکیبایی و صبر نمی‌ورزیدند؛ اگر در اراده‌ی پیروزی بر دشمن

تردید رخنه می‌کرد؛ متجاوزان اهداف خود را به چنگ می‌آوردند و شاید بر اثر این چیرگی دشمن، برای روزگاری دراز روحیه‌ی شجاعت، خودباوری و اعتماد به نفس در مردم ایران می‌فسرد.

مردم ایران نیک دریافتند که اگر در مقابل دشمن کوتاه بیایند و به خواسته‌های او تن دهند تا جنگ را پایان دهد، نه تنها باید امتیازات بزرگی به حکومت بعثی عراق بدهند، بلکه می‌باید به دلیل خاتمه دادن به جنگ، منت همیشگی دولت‌مردان بعثی را نیز بر سر خود داشته باشند. بدیهی است که طبق محاسبات تداول نظامی، می‌بایست عراق در این جنگ به اهداف خود می‌رسید و پیروز می‌شد. صدام حسین قبل از آغاز جنگ، همه‌ی مؤلفه‌های لازم برای پیروزی را فراهم آورده بود. او با آمادگی کامل و با تجهیز گسترده‌ی ارتش عراق و به عنوان نماینده‌ی دولت‌های عربی متخاصم با انقلاب اسلامی، با ایران وارد جنگ شد. حاکم عراق به زعم خود، قرار بود "قادسیه"ی دوران خود باشد. راه اندازد و تسلط اعراب را بر ایران محقق سازد. عراق بیش‌تر کشورهای غربی، شوروی و کشورهای عربی خلیج فارس را در این جنگ به صورت یک‌پارچه پشت سر خود داشت.

در واقع می‌توان گفت که در این جنگ یک نوع تقسیم کار بین حکومت عراق، کشورهای عربی و قدرت‌های فرامنطقه‌ای شده بود: صدام حسین، عملیات نظامی علیه ایران را انجام می‌داد؛ کشورهای عربی منابع مالی مورد نیاز وی را تأمین می‌کردند؛ شوروی و کشورهای غربی هم نیازهای تسلیحاتی و اطلاعاتی و سیاسی و تبلیغاتی دیکتاتور عراق را برمی‌آوردند. عراق در سراسر دوران جنگ هیچ‌گاه در تحریم تسلیحاتی نبود، بنابراین، هیچ مشکلی در تهیه و خرید انواع جنگ‌افزارها و نیز هیچ مشکلی در تأمین منابع مالی برای خرید آن‌ها نداشت. حکومت عراق به خوبی می‌دانست که ظهور انقلاب اسلامی، هم امریکا و هم شوروی را نگران کرده است و جنگیدن با ایران، بی‌اعتنایی و یا استقبال آن‌ها را در پی خواهد داشت. بنابراین به پیروزی

آغاز جنگ و ادامه‌ی آن، نقض آشکار معاهدات بین‌المللی را از عراق نادیده گرفتند و در پایان جنگ نیز فشارهای شدیدی بر ایران وارد آوردند تا از پیروزی ایران جلوگیری کنند. آن‌ها می‌کوشیدند تا اگر عراق، پیروز میدان جنگ نمی‌شود، بازنده‌ی آن نیز نباشد.

این جنگ نسبتاً طولانی، یک درس آموزنده و یک عبرت بزرگ تاریخی برای دو ملت ایران و عراق و سایر ملت‌ها می‌باشد. جنگ تحمیلی به دلیل شیوه‌های نبرد و ابتکارهای عملیاتی دو طرف، نوع جنگ‌افزارها و تجهیزات استفاده شده در آن و نیز به دلیل تأثیر اساسی آن بر اوضاع دو کشور ایران و عراق، منبعی ژرف و غنی جهت کاوش و بررسی و تجزیه و تحلیل آن است.

حملات گسترده‌ی ارتش بعثی عراق، نشان داد که اگر هر ملتی بتواند در برابر تهاجم دشمن و خطری که بیگانگان برای او پدید می‌آورند، به دفاع از خود برخیزد و در سرکوب و عقب‌راندن دشمن، تا پای جان ایستادگی کند، عزت و آبروی خود را حفظ می‌کند و برای همیشه در ذهن تاریخ، عزیز خواهد ماند.

هر ایرانی که تاریخ و تحولات این جنگ را بخواند، احساس افتخار و سربلندی و غرور می‌کند. اکنون با روشن شدن چهره‌ی دژخیم حکومت بعثی عراق برای بسیاری از مردم دنیا، به‌خوبی مشخص است که در این جنگ، ایران قربانی تهاجم ارتش عراق بوده است و مردم و دولت ایران از کیان خود و کشورشان دفاع کرده‌اند. هیچ‌کس در ایران با پایان یافتن جنگ، احساس شکست و حقارت نکرد، اما کسانی که جنگ را بر ایران تحمیل کردند، خود با بیش‌ترین زیان‌های مادی و معنوی مواجه شدند و در نهایت حکومت خویش بر عراق را از دست دادند.

ایران در این جنگ، با به‌کارگیری سرمایه‌های مادی و معنوی کشور و با اراده و عزم ملی توانست ارتش مهاجمی که سرزمین‌های وسیعی از خاک

استان‌های مرزی را به اشغال خود درآورده بود، با قدرت رزمندگان و طرح‌ریزی عملیات‌های متعدد و گوناگون، از خاک خود بیرون براند و تمامیت ارضی خویش را حفظ کند. ایران نه تنها هیچ شهر و روستایی را از دست نداد، بلکه توانست پس از بیرون راندن ارتش بعثی از سرزمین‌های اشغالی خود، جنگ را به خاک دشمن بکشاند و دولت عراق را از دست یازیدن به چنین جنگی، پشیمان سازد.

ارتش و اهمیت مقاومت مردم ایران، زمانی بهتر آشکار می‌شود که این جنگ با دیگر جنگ‌های قبلی تاریخ ایران مقایسه شود. همه‌ی ایرانیان، حادثه‌ی تلخ قرارداد ترکمانچای را که حدود ۲۰۰ سال پیش و در دوره‌ی شاهان قاجار، منقذ گردید، در حافظه‌ی تاریخی خود به یاد دارند. در جنگ‌های ایران و روس، ۱۷ شهر قفقاز از کشور جدا شد و ایران بخش‌های زیادی از پاره‌ی تن خویش را از دست داد. هنوز هم مردم ایران، از این واقعه‌ی دردناک احساس خشم و نفرت می‌کنند و سردمداران و حاکمان نالایق آن دوران را نمی‌بخشند. در حالی که شاید قدرت نظامی صدام که با کمک حامیان جهانی و عربی خود در جنگ تهمیلی علیه ایران به کار گرفته شد، به نسبت، از قدرت جنگی روس‌ها در آن زمان، کم‌تر نبوده است.^۱

به هر حال، هر ایرانی که تاریخ جنگ‌های دوره‌های اواخر صفویه و قاجار را می‌خواند، دچار آزرده‌گی روحی می‌شود و از خود می‌پرسد که چرا در حادثه‌ی بی‌به‌آن عظمت، ارتش مهاجم دشمن، توانست تا قلب کشور ایران پیش آید و سپس با خسارت‌های فراوانی که به ملت ایران وارد کرد و اهانت‌های بی‌شماری که روا داشت، با قرارداد ترکمانچای و جداسازی بخش‌هایی از سرزمین ایران از جمله آذربایجان و گرجستان به جنگ خاتمه دهد؟

۱. در جنگ با روس‌ها نیز در حالی که لشکریان عباس میرزا قوای متجاوز روس را تا تفلیس به عقب تاراندند، قدرت‌هایی فرامنطقه‌یی، علیه ایران به روس‌ها کمک کردند؛ از جمله فرانسه‌ی دوره‌ی ناپلئون بناپارت. (ویراستار)

مقدمه‌ی ترجمه‌ی فارسی

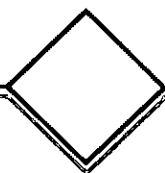
اکنون بیش از ۲۰ سال از پایان جنگ عراق با ایران می‌گذرد. این جنگ یکی از بزرگ‌ترین و طولانی‌ترین جنگ‌های منطقه‌ی دوران معاصر محسوب می‌گردد. جنگ، همه‌ی وجوه زندگی اجتماعی و ملی مردم ایران و عراق را تحت تأثیر قرارداد و در تاریخ دو کشور و منطقه‌ی خاورمیانه نیز پدیده‌ی تأثیرگذار بود. این جنگ یک نقطه‌ی عطف تاریخی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی برای دو ملت ایران و عراق تلقی شده و افزون بر منطقه، در عرصه‌ی جهانی نیز تأثیر مستقیم یا غیرمستقیم خود را گذاشته است. در این جنگ عملاً قدرت‌های منطقه‌ی و فرامنطقه‌ی درگیر شدند و هر یک در آن بحوجه در پی تأمین منافع خود بودند. این جنگ که با شعارهای قومی - عربی و با هدف تغییر خط‌مرزی در اروندرود و برخی ارتفاعات مرزی و همچنین تجزیه‌ی بخش‌هایی مهم از سرزمین ایران و به امید فتح سه روزه‌ی تهران و سقوط جمهوری اسلامی، با هجوم ارتش حکومت بعثی عراق به ایران آغاز شده بود، ویرانی‌های فراوان و گسترده‌ی در ایران و کم‌تر از آن در عراق بر جای گذاشت. جنایت‌هایی که در این جنگ، ارتش حکومت بعثی عراق در دفتر تاریخ به ثبت رساند، در چند قرن اخیر نظیر آن در سایر جنگ‌های پدید آمده علیه ایران، نبوده است. این جنگ هر دو کشور ایران و عراق را از پیشرفت و توسعه‌ی اقتصادی بازداشت و فرصت عظیمی را از هر دو ملت گرفت.

در جنگ عراق با ایران، هر دو کشور با تمام توان نظامی و ظرفیت‌های ملی وارد نبرد با یکدیگر شدند. ارتش عراق از تمام توان تسلیحاتی و تجهیزاتی خود بهره گرفت و دولت عراق نیز در طول جنگ به تقویت و تجهیز روزافزون نیروهای مسلح خود پرداخت. با وجود تلفات فراوان انسانی در طول جنگ، تعداد نیروهای نظامی عراق در پایان جنگ به حدود یک میلیون نفر رسید و ارتش عراق بزرگ‌ترین و حجیم‌ترین ارتش خاورمیانه گردید.

از سوی دیگر، با آغاز جنگ، ملت رشید ایران برای دفع تجاوز ارتش مهاجم، به باور است و با دفاع مقدس از کیان اسلام و میهن اسلامی، دلیرانه ضربه‌هایی سهمگین بر پیکر دشمن کوبید و با سلاح و صلاح و با رهبری ولی خدا حضرت امام خمینی، چنان حماسه‌ای استقامت و رشادت مظلومانه و سرسختانه‌یی پدید آورد که در تاریخ، به سان درس بزرگی ماندگار خواهد شد. ایران برای دفاع از کشور و انقلاب اسلامی خود، از تمام توان نظامی و ظرفیت‌های مردمی خویش استفاده کرد تا بتواند تهاجم گسترده‌ی ارتش عراق را دفع کند و حکومت عراق را از دست‌یابی به اهداف خود از تحمیل جنگ، بازدارد. با وجود تحریم تسلیحاتی و مشکلات اقتصادی، ایران توانست با به‌کارگیری ابتکار عمل‌های گوناگون، به مرور بر توانایی‌های نسبی خود بیفزاید و با طرح‌ریزی عملیات‌های سنجیده و کوبنده، به تدریج ارتش متجاوز عراق را از مناطق اشغالی به بیرون بتاراند. گرچه عرصه‌ی نظامی جنگ، مهم‌ترین و وسیع‌ترین بخش جنگ بوده است ولی جنگ تنها به بُعد نظامی محدود نمی‌شد. در این جنگ نیز همچون سایر جنگ‌ها در پشت تحولات جبهه‌های نبرد، انگیزه‌ها، اهداف و اراده‌های سیاسی بالاتری قرار داشت که سعی می‌شد از آن‌ها برای تسلیم کردن طرف مقابل استفاده شود.

بازیگران منطقه‌یی و فرامنطقه‌یی در بروز این جنگ و روند تحولات آن تأثیر گذاشتند و خود نیز از این جنگ تأثیر پذیرفتند. قدرت‌های بزرگ در

مقدمه
روش گفتار

همچنین مقاومت‌های رزمندگان اسلام و نیز طرح‌های متقابل عملیاتی از سوی فرماندهان ایرانی و هدایت عملیات‌ها به منظور بیرون راندن قوای متجاوز از سرزمین‌های ایران، یکی از ابعاد مهم دوران جنگ صدام با ایران است، اما جنگ مؤلفه‌های گوناگون دیگری نیز داشت که بررسی هر یک از این مؤلفه‌ها، می‌تواند گوشه‌هایی از واقعیت‌های آن را روشن سازد. ابعادی مانند چگونگی آرایش سیاسی کشورهای جهان در برابر جنگ؛ نحوه‌ی تأمین نیازمندی‌های جنگ از سوی دو طرف مخاصمه؛ فرهنگ نیروهای رزمی دو کشور درگیر؛ چگونگی حمایت ملت‌های دو طرف از جنگ؛ نحوه‌ی تأمین مالی جنگ؛ همگی موضوعاتی‌اند که برای روشن شدن واقعیات جنگ تحمیلی، می‌باید مطالعه و بررسی شوند. بدیهی است که مطالعه و تحقیق درباره‌ی هر یک از این ابعاد، تدوین و نگارش کتاب‌های جداگانه‌یی را می‌طلبد.

به هر حال، درباره‌ی جنگ هشت ساله‌ی حکومت بعثی عراق با ایران، تا کنون مطالب و کتاب‌های بسیاری در ایران و در کشورهای دیگر و در مجامع جهانی منتشر شده است. دوره‌ی جنگ تحمیلی، گنجینه‌یی تمام نشدنی و تجربیات ذی‌قیمتی برای نسل فعلی و آیندگان به ودیعه گذاشته است. می‌توان این دوره را "سال‌های ذخیره‌ی نیروی محرکه‌ی تاریخ ایران" نامید. طبیعی است که رویدادهای هشت سال پرماجرا و تجربیات و درس‌های آن، الهام‌بخش مردم ایران و جهان می‌باشد. ثبت و ضبط رویدادها و ابعاد گوناگون این جنگ، علاوه بر تأمین نیازهای پژوهشی خوانندگان علاقه‌مند به وقایع تاریخی، می‌تواند ملت‌های آینده را نیز در جلوگیری از وقوع جنگ‌ها و همچنین در مهار گسترش مخاصمات بین کشورها کمک کند.

پژوهندگان و نویسندگان در نوشته‌های خود با توجه به "تنوع علائق"، "چارچوب فکری"، "زمان تدوین نوشتار"، "گفتمان غالب بر عصر تدوین نوشتار" و احیاناً "وابستگی‌هایی که به مراکز مختلف قدرت" داشته‌اند، با دیدگاه‌های مختلفی به جنگ ایران و عراق نگریسته‌اند. "انگیزه‌ی آنان در

تألیف کتاب‌های جنگ و همچنین "نوع تخصص" آن‌ها، موجب شده است تا نوشته‌های‌شان از دیدگاه‌های مختلف تاریخی، نظامی، سیاسی، حقوقی، ژئوپلیتیک، فرهنگی و ... تدوین و ارائه گردد. به همین دلیل است که تفسیر رویدادهای جنگ از دیدگاه مورخی که از حوزه‌ی علم اقتصاد به آن می‌نگرد، با تحلیل‌گری که دارای دانش نظامی است و نیز با مورخی که از حوزه‌ی علم سیاست و یا جغرافیا موضوع را بررسی می‌کند، تفاوت‌های عمده‌ی دارد. هر کدام از آن‌ها یک "واقعیت معین" را ممکن است متفاوت ببینند و به صورت مختلفی مورد بررسی و ارزیابی قرار دهند. بدیهی است "واقعیت جنگ" موضوعی پیچیده و بغرنج است و هر پژوهنده‌ی بر اساس "فهم و درک"، "پیش‌فرض‌ها" و "روش تحلیلی" خود به بررسی رخ‌دادهای جنگ می‌پردازد و تفسیر و تبیینی را ارائه می‌دهد. گرچه معمولاً "حقیقت تاریخی" ثابت و یکسان است، اما معرفت آن، برای افراد مختلف، متفاوت است. تا زمانی که مورخان و تحلیل‌گران، گرفتار محدودیت‌های اطلاعاتی و معرفت‌شناختی‌اند، نمی‌توان انتظار داشت تا به عمق حقیقت یک واقعیت تاریخی دست یابند. بنابراین توجه به تنوع نگرش‌ها و دیدگاه‌های مختلف نویسندگان، می‌تواند خوانندگان را از پیش‌داوری در مورد جنگ، برحذر دارد و به آن‌ها دید جامع‌تری در خصوص یکی از مهم‌ترین تحولات معاصر خاورمیانه بدهد. پس لازم است تا از نوشته‌های مختلف استقبال شود، ولی در استفاده از آن‌ها با عنایت به آیه‌ی "فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ كَانُوا يَقُولُونَ قَوْلًا فَفِيهِمْ عَدَاوَةٌ" (زمر: ۱۷ و ۱۸) اقدام کرد.

خوش‌بختانه در مورد جنگ تحمیلی، کتاب‌های فراوانی به رشته‌ی تحریر درآمده است. برخی نویسندگان کتاب‌های جنگ عراق با ایران، برای خوانندگان آشنایند و بعضی دیگر چندان شناخته شده نیستند. یکی از نویسندگانی که بسیار شناخته شده است و کتاب‌هایی در حوزه‌ی جنگ‌ها و مناقشات بین‌المللی دارد، آقای آنتونی کوردزن است. ایشان با کمک

اختلافات مرزی، تنها به‌عنوان بهانه‌یی برای حمله به ایران مورد استفاده قرار گرفته است. روحیه‌ی تجاوزگری، حمله به سرزمین دیگران، سرکوب مخالفان و استبداد داخلی، از ویژه‌گی‌های صدام حسین و حکومت بعثی او بوده است. به همین سبب حتی حامیان دولت بعثی عراق نیز دیگر نتوانستند آن را تحمل کنند. در نهایت با اقدامات غلط صدام حسین، عراق به اشغال آمریکا و کشورهای غربی درآمد و "نه از تاک نشان ماند و نه از تاک‌نشان".

بدیهی است که برخی وقایع و حوادث تاریخی برای همه‌ی تاریخ‌نگاران و نویسندگان یکسان است. برای مثال، همه‌ی مورخان اذعان دارند که عراق در تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ به ایران حمله‌ی نظامی کرده و با نیروی زمینی خود به تصرف بخش‌هایی از خاک ایران پرداخته است، اما آنچه پس از گذشت دوران طولانی و سخت جنگ باید مورد تدبیر و تأمل قرار گیرد، این پرسش‌ها است:

۱. این جنگ چگونه پدید آمد و عوامل اصلی آن چه کسانی بودند؟

طراحان و برنامه‌ریزان آغاز جنگ، کدام دولت‌ها و قدرت‌ها بوده‌اند؟

۲. چرا این جنگ به وقوع پیوست؟ آیا اگر صدام در مسند قدرت نبود

چنین جنگی آغاز می‌شد؟ آیا راهی برای جلوگیری از بروز چنین

جنگ خونینی وجود داشت؟

۳. چه عواملی موجب شد تا طراحان و برنامه‌ریزان شروع جنگ، به

اهداف خود نرسند و موفق نشوند؟

این‌ها چند پرسش اساسی است که هر خواننده‌یی نیاز دارد تا پاسخ آن‌ها

را بیابد. گرچه این کتاب تا حدی به خوانندگان در یافتن پاسخ به این پرسش‌ها کمک می‌کند، ولی نتوانسته است به همه ابعاد قضیه بپردازد.

با توجه به توضیحات فوق و ضعف‌های عمده‌یی که این کتاب

در بر دارد، نمی‌توان با پانویشت و اضافات، کمبودها، اشکالات و

نارسایی‌های آن را بر طرف کرد، ولی به هر حال، تا جایی که امکان داشته

است توضیحاتی در پانویشت‌ها برای فهم بهتر مطالب، آمده است.

انتشار این کتاب در ایران، می‌تواند خوانندگان را با دیدگاه کارشناسان نظامی غیر ایرانی درباره‌ی جنگ تحمیلی، آشنا سازد. طبیعی است که فهم بهتر وقایع و تحولات جنگ تحمیلی نیاز به مطالعه‌ی آن از دیدگاه‌های مختلف دارد. با توجه به این‌که احتمالاً این کتاب به یکی از مراجع اطلاعاتی و تحلیلی منتقدان برخی تصمیمات جنگ، تبدیل خواهد شد، بنابراین از هم‌اکنون نیاز به واکاوی و نقد آن مشخص است.

به هر حال، به نظر می‌رسد شایسته است صاحب‌نظران و نویسندگان ایرانی، کتاب‌هایی مستقل درباره‌ی تجربیات و درس‌های جنگ تحمیلی بنویسند و منتشر کنند که به یقین، چنین آثاری بیش‌تر مفید خواهند بود.

حسین علایی

عملیات‌های مختلف دوران هشت ساله‌ی جنگ، موجب شده تا این کتاب برای نظامیان و کسانی که با مسائل دفاعی و نظامی آشنایی دارند مفید و قابل استفاده باشد و بر قدرت درک و تحلیل آن‌ها از مسائل عملیاتی و جنگی بیفزاید. ولی کتاب به همه‌ی ابعاد جنگ با وزن نسبی آن‌ها در دوران هشت ساله نمی‌پردازد؛ برای مثال، گرچه تا حدودی به ابعاد غیر انسانی جنگ مثل به کارگیری گسرده‌ی سلاح‌های شیمیایی، جنگ شهرها، جنگ نفت‌کش‌ها و حمله به غیر نظامیان، به کارگیری انواع مین‌های ضد نفر و سایر سلاح‌های ممنوعه، اشاره شده، ولی اطلاعاتی کافی در اختیار خواننده نمی‌گذارد.

از سوی دیگر، برخی آمارها و ارقام ذکر شده در کتاب، قدیمی‌اند و دقت کافی ندارند. همچنین به نظر می‌رسد نویسندگان کتاب از نزدیک با واقعیات و فرهنگ موجود در عراق و به خصوص فرهنگ مردم ایران آشنا نبوده‌اند و نتوانسته‌اند بسیاری از رفتارها و مسائل موجود را به خوبی درک کنند.

مجموعه‌ی این کتاب، عمدتاً بر عملیات‌های دو طرف جنگ و بر حوادث و واقعیات نظامی میدان عملیات متمرکز است، ولی به شرح همه‌ی عملیات‌های دوران جنگ نپرداخته است. از جمله به عملیات دریایی کربلای ۳ که با اجرای آن اسکله‌ی نفتی العمیه عراق به تصرف نیروهای ایرانی درآمد و نیز عملیات مرصاد که به ناکامی هجوم منافقین در پایان جنگ انجامید و نیز عملیات‌های مسلم بن عقیل و محرم پرداخته نشده است. بیش‌تر فصول کتاب به جریان جنگ تا دو سال اول و پس از عملیات بیت‌المقدس اختصاص دارد و بخش کم‌تری به شش سال تداوم عملیات‌ها و جنگ می‌پردازد. البته صفحات بسیاری از کتاب به تجزیه و تحلیل نبردهای زمینی، هوایی، موشکی و سیستم فرماندهی، کنترل و ارتباطات و مدیریت جنگ اختصاص یافته و مطالب مفیدی دارد. از طرفی، در بسیاری از صفحات کتاب، تداوم تاریخی اجرای عملیات‌ها و تقدم و تأخر آن‌ها به خوبی رعایت نشده و نویسندگان نتوانسته‌اند به ذکر همه‌ی عملیات‌ها با

جزئیات و ریزکاری‌های تاکتیکی آن‌ها پردازند. در این کتاب به اوضاع محیطی زمان جنگ، وضعیت بین‌المللی و نظام دو قطبی حاکم بر جهان، چندان توجهی نشده است. بنابراین، نقش نظام بین‌الملل و قدرت‌های حاکم جهانی در بروز و تداوم جنگ، به خوبی تبیین و تدوین نگردیده است. به روابط نظامی عراق با شوروی و فرانسه به‌طور محدود پرداخته شده، اما سیر تحولات حمایت‌های کشورهای غربی و دولت‌های عربی از حکومت صدام در جریان جنگ تحمیلی، با وضوح تشریح نشده است. ذکر وقایع سیاسی جنگ و نقش سازمان‌های منطقه‌یی بین‌المللی از جمله سازمان ملل نیز در این کتاب، اندک است. رویدادها، وقایع و تحولات ماه‌های آخر جنگ و چگونگی پایان یافتن جنگ نیز از جمله مطالب کتاب است، ولی به شیوهی پایان یافتن جنگ براساس قطع‌نامه ۵۹۸ چندان اشاره نشده است. به نظر می‌رسد در بُعد اطلاعاتی و عملیاتی نیز به بحث‌های بیش‌تری برای تکمیل این کتاب نیاز است. بنابراین، آنچه فصل‌های دیگری به کتاب اضافه می‌شد، نقص‌ها و کمبودهای آن بر طرف و کتاب برای خواننده پرجاذبه‌تر می‌شد.

از طرفی، از زمان نگارش این کتاب، حدود بیست سال می‌گذرد؛ در این مدت اطلاعات جدیدی در مورد وقایع و اوضاع جنگ منتشر شده است که می‌تواند نگاه و تحلیل نویسنده و خواننده را دگرگون سازد. اسناد و مدارکی که امروزه با گذشت نزدیک به سی سال از آغاز جنگ ایران و عراق، در اختیار پژوهش‌گران قرار گرفته است، می‌تواند زوایای بیش‌تری از ابعاد مختلف جنگ را روشن کند. بر همین اساس می‌توان گفت که پژوهش و تحقیق درباره‌ی رویدادهای تاریخی، بی‌پایان است و با گذشت زمان می‌توان از یک واقعه‌ی تاریخی، تصویرهایی روشن‌تر ارائه کرد.

هم اکنون اوضاع جهانی و منطقه‌یی به کلی دگرگون شده و بسیاری از ابهامات سال‌های گذشته در مورد جنگ، برطرف شده است. الآن به وضوح مشخص است که حکومت بعثی عراق، آغازگر جنگ بوده و طرح موضوع

حمایت یک مؤسسه‌ی خدماتی سلطنتی نوشته است. واگنر، استاد مدرسه‌ی امور بین‌المللی و پژوهش‌گر ارشد مرکز مطالعات تروریسم می‌باشد. او همچنین معلم حوزه‌های امنیت ملی، سیاست دفاعی، ضدتروریسم و اطلاعات است. واگنر نیز کتاب‌های متعددی تألیف کرده که شماری از آن‌ها با همکاری کردزمن بوده است؛ از جمله: تروریسم پسا نوین، روندها، سناریوها و تهدیدات آینده؛ شبکه‌ی جهانی ضد تروریسم؛ عملیات اطلاعاتی و قانون بین‌المللی. او همچنین مقالات فراوانی در رشته‌ی کاری خود نوشته است. واگنر مدرک دکتری در علوم سیاسی و روابط بین‌الملل دارد و در اسرائیل تدریس می‌کند و قبلاً استاد روابط بین‌الملل در دانشگاه کالیفرنیا، جنوبی بوده است. او همچنین در دولت فدرال در ستاد مشاور امنیت ملی، ستاد جامع اطلاعاتی و مؤسسه‌ی پروژه‌های تحقیقات دفاعی و برخی هیئت مدیره‌های دولتی مشغول به کار بوده است.

منابع و شیوه‌های به کار رفته در تدوین کتاب درس‌هایی از جنگ ایران و عراق، در متن آن توضیح داده شده است و فهرست مطالب مربوط به هر فصل تنظیم گردیده است. نگاهی به فهرست کتاب مشخص می‌سازد که نویسندگان کوشیده‌اند به همه‌ی مطالب مربوط به جنگ، به‌خصوص در حوزه نظامی به‌طور کامل بپردازند: عواملی که به بروز جنگ انجامید؛ مراحل مختلف جنگ و چگونگی اجرای عملیات‌های ایران برای بیرون راندن ارتش عراق از خاک کشور؛ توسعه جنگ به خلیج فارس و ظهور جنگ نفت‌کش‌ها؛ مداخله آمریکا در جنگ؛ چگونگی پایان یافتن جنگ؛ ارزیابی روش‌های جنگی ایران و عراق؛ و درس‌هایی که می‌توان از مراحل مختلف جنگ به منزله‌ی تجربیات گرانبها استفاده کرد همگی مطالبی است که می‌توان در این کتاب از آن‌ها بهره برد. علاوه بر این، در کتاب به کارگیری جنگ‌افزارهای شیمیایی به دست ارتش عراق و نیز عملکرد اشکال مختلف جنگ‌افزارها و مقایسه نیروهای دو طرف جنگ

در دوران جنگ، به اختصار بیان شده است. این کتاب نخستین بار در سال ۱۹۹۰ در آمریکا به چاپ رسیده است.

کردزمن کوشیده تا با سفر به عراق و کسب اطلاعات از حکومت بعثی، کتاب خود را بنویسد. اکثر اطلاعات نویسندگان در این کتاب، از منابع اطلاعاتی حکومت بعثی عراق و همچنین ایالات متحده گرفته شده است. این کتاب تجزیه و تحلیلی از نیروهای مختلف درگیر در جنگ عراق و تلفات دو طرف جنگ را به خواننده ارائه می‌کند. نویسندگان کوشیده‌اند تا با بررسی جنگ‌افزارها، منابع تأمین آن‌ها و تاکتیک‌های به کار رفته در هر عملیات، دلایل موفقیت یا شکست جنگ‌های نظامی جدید را مشخص سازند. نویسندگان با بررسی‌های وسیع از مراحل مختلف جنگ، به زعم خود، خواسته‌اند تجزیه و تحلیل دقیقی را به خوانندگان ارائه دهند، ولی به نظر می‌رسد که نتوانسته‌اند از اطلاعات و واقعیات موجود در ایران، بهره‌ی کافی داشته باشند و این یکی از ضعف‌های بزرگ این کتاب است. بنابراین بسیاری از اطلاعات ذکر شده، مبتنی بر دیدگاه‌های نویسندگان و اطلاعات دریافتی از حکومت‌های عراق و آمریکا می‌باشد. برای مثال، آن‌ها در بخش‌هایی از کتاب، درباره‌ی معامله‌ی مستقیم سلاح میان حکومت صهیونیستی و ایران، سخن می‌گویند که از اساس نادرست و اشتباه است. بنابراین نمی‌توان کتاب را تجزیه و تحلیل و ارزیابی کاملاً منصفانه و بی‌طرفانه‌ی جنگ دانست.

در این کتاب بیش‌تر به بُعد نظامی و عملیاتی جنگ، پرداخته شده است و به موضوعات دیگر از جمله اقدامات شورای امنیت سازمان ملل و نیز تلاش‌های سیاسی انجام شده برای پایان دادن به جنگ توجهی نشده است. همچنین در بررسی‌های نظامی و عملیاتی از نقشه‌های عملیاتی و نظامی کم‌تر استفاده شده است و این موجب می‌شود تا خواننده نتواند تصور درستی از مناطق درگیری و عملیاتی در ذهن خود ترسیم کند. به هر حال، توضیح

آقای آبراهام آر. واگنر کتابی با عنوان *درس‌هایی از جنگ‌های نوین* نوشته است که در آن ضمن بررسی جنگ ایران و عراق، آموزه‌هایی از آن را نیز برشمرده است. ویژگی این دو فرد این است که هر دو با مسائل نظامی و راهبردی آشنایی دارند و متخصص علوم استراتژیک می‌باشند و مطالعات گسترده‌ی را نیز در حوزه‌ی مسائل امنیتی و نظامی در خاورمیانه انجام داده‌اند. بنابراین می‌توان گفت که از افراد متخصص این حوزه‌اند. نوع نگاه و تحلیل آن‌ها از جنگ عراق با ایران، می‌تواند قدرت استنباط، درک و تجزیه و تحلیل خواننده را درباره‌ی این جنگ، توسعه دهد.

از آن‌جا که نشر مرز و بوم، بنا دارد کتاب‌ها و مطالب مختلفی را که در موضوع جنگ تحمیلی با دیدگاه‌های گوناگون، نوشته شده است، در معرض مطالعه و قضاوت ایرانیان بگذارد، تصمیم به ترجمه و انتشار چنین کتابی در دو جلد گرفته است.

آنتونی کردزمن، فردی امریکایی و تحلیل‌گر مسائل امنیت ملی برای شبکه‌ی خبری ABC است و در مرکز مطالعات بین‌المللی و راهبردی در واشینگتن (پایتخت امریکا) کار می‌کند. او مطالعات و تحقیقات عمده و متنوعی درباره‌ی مسائل و موضوع‌های مربوط به انرژی، استراتژی و برنامه‌های دفاعی امریکا، برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی دفاعی، نوسازی ناتو، قدرت نظامی چین، درس‌هایی از جنگ‌های نوین، عملیات ضد تروریسم، امنیت خاورمیانه و جنگ در عراق و افغانستان، انجام داده است. کردزمن پروژه‌هایی مانند "عربستان سعودی در قرن ۲۱"، "ماهیت انرژی راهبردی"، "ارزیابی نظامی خاورمیانه" و ... را هم انجام داده است. وی همچنین رئیس بخش اطلاعاتی در وزارت دفاع ایالات متحده و همکار بخش غیر نظامی معاونت وزارت دفاع این کشور بوده است. کردزمن تحلیل درس‌هایی از جنگ اکبر ۱۹۷۳ اعراب و اسرائیل را برای وزارت دفاع امریکا در سال ۱۹۷۴ با هماهنگی ارتش امریکا سرپرستی کرد. وی در جایگاه‌های

دیگر حکومتی نیز خدمت کرده است، از جمله در وزارت کشور و دفتر بین‌المللی ناتو. سرپرستی بخش سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای کاربرد منابع وزارت انرژی و همکار امنیت ملی سناتور جان مک کین، از دیگر مشاغل کردزن بوده است. او در کشورهای مختلف نیز از جمله انگلیس، لبنان، مصر، فرانسه و دفتر ناتو در بروکسل مأموریت‌های خارجی انجام داده است و گفته می‌شود که در زمان حکومت شاه، مدتی نیز در ایران بوده است.

کردزن مؤلف مقالات و کتاب‌های متعددی درباره‌ی امنیت ملی، خاورمیانه و انرژی می‌باشد. نوشته‌های اخیر وی عبارت‌اند از: "عربستان سعودی: امنیت ملی در منطقه‌ی پر مشکل"؛ "جنگ‌افزارهای کشتار جمعی ایران: تولد مسابقه‌ی جنگ‌افزارهای هسته‌ی منطقه‌ی"؛ "عقب‌نشینی از عراق: ارزیابی آمادگی نیروهای امنیتی عراقی"؛ "پیروزی در افغانستان: ایجاد نیروهای امنیتی کارآمد افغانی"؛ "موازنه‌ی نظامی شمال افریقا: توسعه‌ی نیرو در مغرب" و کتاب‌هایی از قبیل جنگ عراق؛ توانمندی‌های نظامی و هسته‌ی ایران؛ تروریسم و ضد تروریسم.

کردزن همچنین یک مجموعه‌ی چهار جلدی با عنوان درس‌هایی از جنگ‌های نوین منتشر کرده است. این مجموعه شامل کتاب‌های جنگ‌های اسرائیل و اعراب از ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۹؛ جنگ ایران و عراق؛ جنگ فالك‌لند؛ جنگ افغانستان و جنگ خلیج فارس می‌باشد. در این کتاب‌ها، پنج جنگ مهم از جمله جنگ اعراب و اسرائیل در اکتبر ۱۹۷۳، تهاجم اسرائیل به لبنان در ۱۹۸۲، جنگ ایران و عراق، اشغال افغانستان به وسیله‌ی ارتش شوروی و اشغال جزایر فالك‌لند^۱ با حمله‌ی ارتش آرژانتین، بررسی شده است. این کتاب، دومین جلد از مجموعه‌ی چهار جلدی کتاب درس‌هایی از جنگ‌های نوین می‌باشد که کردزن آن را با کمک آبراهام واگنر و با

۱. این جزایر در اقیانوس اطلس جنوبی است که آرژانتین آن را مالویناس می‌نامد و انگلیس به آن، فالك‌لند می‌گوید و هر دو کشور ادعای مالکیت آن را دارند. (ویراستار)